

BERLIN, IZNAD SVIH

Ne znam kako drukčije nego odmah u kost: Berlin je najmonumentalniji grad u kojem sam bio do sada. Da pišem poeziju napisao bih pjesmu čiji svaki stih bi počinjao: Berlin je..., sa ovakvom anafom sebi bih želio objasniti vlastiti doživljaj grada u kojem sam bio od 13.15 sati 15. 9. 2010. do 15.52 18. 9. 2010. Vjerovatno sam bio premalo u ovom gradu da bih uopšte mogao pisati o njemu, ali opet zašto da ne, neke se stvari mogu vidjeti i za tako malo vremena. Neke stvari se možda tada i najbolje vide. A ja sam gledao na sve strane, koliko mi je to moja smrtnička anatomija dopuštala, jer je Berlin tako ogroman grad da ne može stati u jedan um, niti se može vidjeti jednim parom očiju. Percepcija je nemoćno oružje u pokušaju da osvojim ovaj grad i smjestim ga u svoju memoriju, ali čim sam izašao iz zgrade Hauptbahnhofa bilo mi je lijepo, iako sam bio sam ispred kolodvora u dogovoreno vrijeme. Nakon deset minuta moji domaćini su stigli po mene u crnoj limuzini, i smjestio sam se u Hecker's hotel u Kurfüstendammu. Do ulaza u hotel je butik estetske hirurgije, na staklenim izlozima je zalijepljena trometarska reklama: BOTOX TO GO. U Muzeju zida ću poslije vidjeti sliku velikog formata Matthiasa Koeppela na kojoj se vidi baš *moj* kvart i silazak u podzemnu željeznicu, slika se zove 1987. Pored nje u Muzeju se nalaze slike 1937. i 2037. Na posljednjoj slici se vidi grad nad kojim, iz pozadine, dominira Babilonski toranj koji se osipa, i ćelavi starci, kurve, pipničari, napola živi, što se raspadaju u ispraznim orgijama alkohola i seksa.

Berlin je neopisiv, ovu SMS poruku šaljem u pravcu Sarajeva. Još pišem kako se nalazim ispred evangelističke crkve Kaiser Wilhelm, one crkve čiji zeleni vrh tornja je napola srušen u savezničkom bombardovanju i koja je, tako sakata, konzervirana već pedesetak godina. Još veće mi je čudo to što je crkva sama po sebi perforirana, ima ogromnu lateralnu rupu u svom postolju, dvadesetak metara iznad zemlje, i izgleda kao da ju je poništio neki nebeski kondukter svojom metalnom spravom i time joj dao legitimitet da zastupa Boga na Zemlji i održava vezu sa Nebom. Zaobilazim prve pomisli na Berlin: Wendersovo *Nebo nad Berlinom*, Petera Falka koji u istom filmu glumi samoga sebe, anđele u kišnim mantilima kako stoje na vrhu crkve, Nicka Cavea, *Herroes* Davida Bowiea, Hladni rat i Zid. Prve asocijacije bacam u vodu, jer želim vidjeti svoj grad.

Hodam okolo šuplje crkve. Njen kamen mi je zanimljiv, ali i memorijalni toranj pored nje od cigle sa staklom kroz koje izbija prigušena plava svjetlost. U podnožju ovog tornja nalazi se prodavnica suvenira iz cijelog svijeta; didžeroduovi, razne drangulije od „originalne“ tkanine sa Himalaja, i ostali vidovi ekonomskog multikulturalizma. Ti planetarni suveniri, napravljeni, valjda, organski i bio, bez upotrebe dječije radne snage i itd., samo su duh vremena, a naše vrijeme voli surogate i površnost, jer populizam svugdje ima najbolju prođu. Upoznajte nečiju kulturu tako što ćete kupiti frulicu sa Anda, koja je proizvedena u Kini. A kroz didžeridu možete čuti glasove aboridžinskih predaka koji će vam šanuti upute kako razviti svoju duhovnu nutrinu na galaktičkom putu sreće. Čak i ovakav stripovski naivan

multikulturalizam je bolji od „bratstva i jedinstva“ i sličnih ubleha jugo-multikulturalizma, jer neće završiti u krvlju.

Sakata crkva je sada turistička atrakcija, tu dolaze i potomci onih čije bombe su je unakazile. Turizam sve ujedinjava, i velike američke korporacije junk fooda objesile su svoje neonske reklame na skoro svaki ćošak grada, što je tema za neki drugi tekst, ovdje se želim baviti fascinirajućim stvarima. Onim koje zrače neodoljivom energijom koja će ubrzo postati zlatna prašina moga sjećanja.

Berlin je možda pomalo i opisiv. Opisive su jednostavne i obične keramičke pločice na zidovima metro stanica zbog kojih ne možeš biti otuđen u gradu u kojem si prvi put. Drvo-redi platana su također opisivi, ima ih posvuda, od Sarajeva do Berlina. Miris svježeg konjskog izmeta koji sam osjetio šetajući Unter den Linden me nije iznenadio, iako sam ga nanjušio 100 metara prije nego sam vidio konjsku zapregu za turističku rutu po starom dijelu grada i legendarnim bulevarom Unter den Linden. Ionako je sve izgledalo kao da smo ušetali u starinsku razglednicu. Tu je i šljunčani pijesak krem boje da dočara vrijeme kada je fijaker bio glavno prijevozno sredstvo do Brandenburger Tora. Vidio sam reprodukciju slike berlinske gospode i plemića kako hodaju oko Brandenburške kapije koja je izgrađena 1791. Ovdje monumentalnost izvire i iz vlati trave, iz kipova neoklasicističkog doba, Neptun sa trozupcem mi je bliska asocijacija. Tu su jaki, snažni i visoki kipovi, od kamena boje bijele kafe. Silina svih bitaka vođenih za osvajanje Berlina i uništenje nacističke vladavine sada se nalazi ispod trave kojom gazim gledajući u zgradu Reichstaga/Bundestaga. Sav taj ratni otpad zatrpan vremenom iznad kojeg će se, naveče, popaliti reklame američkih lanaca *junk food-a*. Znam tačno šta se nalazi ispod mojih stopa, imam sondu kojom mogu rendgenski vidjeti šta je *sahranjeno* metar-dva pod zemljom. Besmrtni hamburgeri od ljudskog praha iz kojih svjetluca poneki zlatni zub.

Berlin je takav da kada sam vidio izgled, veličinu i moć zgrade Reichstaga malo mi je bilo krivo što nisam Nijemac, bez obzira šta to značilo, bez obzira na nacizam i Hitlera, i bez obzira na to što su mi se preci svojski borili protiv njemačkog Wermachta u Drugom svjetskom ratu. Nešto prije nego sam prišao zgradi sa stražnje strane, prema rijeci Spree, u zraku su se čuli kliktaji ptica, podigao sam glavu i ugledao prave orlove kako kruže iznad čitavog područja. Njemački grbovi su letjeli nebom iznad Reichstaga. Kanalom rijeke Spree klizili su duguljasti brodovi prepuni turista očaranih gradom. Brandenburška kapija je prolaz kojim možeš sići u prošlost, i prava je šteta što je bitka za Berlin izbrisala stare građevine uključujući i one nacističke monumente. Zato su oko Reichstaga posvuda zelene površine, dokaz kako ništa nije stabilno, pogotovo carstvo izgrađeno na pepelu miliona ljudi ubijenih u konclogorima Trećeg rajha. Samo ovdje gdje je takva gustina historije, razjašnjene historije, na kvadratnom metru moguće je osloboditi se historije, i otići u suprotnom smjeru. Zato se ovdje mogu osjetiti slobodnim i pripadajućim. Berlin te oslobađa i kad toga nisi svjestan.

Berlin je stoga neopisiv, ne zato što je velik u svakom smislu, nego zato što je on grad-muzej čija budućnost je neupitno svijetla, pokretni, šareni, živući muzej prepun ljudi sa svih kontinenata uključujući i bića iz Ujedinjene Federacije Planeta iz *Star Treka*. Ovdje ću stati sa veličanjem grada u kojem sam bio prvi put. Kad dođem u Sarajevo kupiću razglednicu. Napisaću bez stida: Berlin, Ich liebe dich. Kao dragu osobu kojoj šaljem razglednicu navešću Berlin, adresa će biti ista.